

Nelson Mandela gaf deze Twellose een missie

Haar huis staat in Twello, maar haar hart ligt ook in Zuid-Afrika. Annette Nobuntu Mul (62) is al jaren gefascineerd door de Afrikaanse filosofie Ubuntu. Ze is ervan overtuigd dat Nederland een flinke scheut van deze Afrikaanse levenshouding goed kan gebruiken. Samen met, onder anderen, haar partner Jan Terlouw werkt ze aan het verspreiden van deze boodschap. „Eigenlijk lijkt het op noaberschap.”

Paul Nolens
Twello

Vorige maand lanceerde de Internationale School voor Wijsbegeerte een online opleiding, onder aanvoering van Annette Nobuntu Mul, gestoeld op de Afrikaanse filosofie Ubuntu. Maar waar komt haar betrokkenheid bij en fascinatie voor deze filosofie vandaan?

Ze groeide grotendeels op in Limburg. Haar moeder was Fries, haar vader kwam uit Den Haag. „Een mengelmoes. Zo heb ik dat altijd wel gevoeld. We hebben in mijn jeugd een aantal jaar in Den Haag gewoond en daar was ik het meisje met de zachte g, terwijl ik terug in Limburg weer de Hollandse kaaskop was.”

Oorlogsgeschiedenis

Dat ze lang heeft moeten zoeken naar een eigen identiteit, komt ook voort uit haar bijzondere familiegeschiedenis. „Mijn opa aan moeders kant kreeg na de Tweede Wereldoorlog de *Medal of Freedom*. En mijn andere grootvader was SS-officier. Mijn vader kwam op zijn 12de terug naar Nederland. Zijn vader was gesneuveld aan het Russische front en

zijn moeder werd kaalgeschor en moest de gevangenis in.”

„Als kind voelde ik op 4 mei altijd enorme trots voor mijn ene grootvader, maar er was ook een stilte en een niet besproken schaamte en schuld over mijn andere opa. Mijn vader kon moeilijk stilstaan bij gevoelens, en dat is ook logisch als je zijn familiegeschiedenis kent. En toch hebben mijn ouders elkaar gevonden. Ik vind het bewonderenswaardig van mijn opa met *Medal of Freedom* dat hij zijn schoonzoon altijd heeft omarmd en duidelijk heeft gezegd: hier heb jij geen schuld aan.”

Mijn grootvader noemde mij als kind al de huisfilosoof

– Annette Nobuntu Mul

Mul ontwikkelde door deze complexe familiegeschiedenis ‘apartheid van binnen’, zo omschrijft ze het, doelend op de strikte rassenscheiding die jarenlang gold in Zuid-Afrika. „Het zijn zware woorden, dat weet ik. Maar ik heb me hierdoor heel erg gericht op presteren, doen, studeren. In plaats

van stilstaan bij je eigen beleving en de beleving van anderen. Het zal onbewust meegespeeld hebben in mijn keuze om psychotherapie te studeren. Ik was van kleins af aan bezig met de vraag: waarom? Mijn grootvader noemde mij als kind al de huisfilosoof.”

Rode aarde

Echt last had ze er niet van, maar een gevoel van ‘erbij horen’ had ze ook nooit. Dát gevoel overviel haar eind jaren 90 wel, toen ze voor het eerst in Zuid-Afrika kwam. „Er gebeurde gewoon iets met me. Je zou zeggen: ik ben nuchtere Nederlandse vrouw die het geloof heeft afgezworen, maar toen ik op een billboard ‘*you can leave Africa but it won’t leave you*’ las, moest ik ongelooflijk huilen. Ik had de neiging om me in de rode aarde te wentelen.”

In de jaren voor haar eerste bezoek aan Zuid-Afrika was haar fascinatie voor het land al groeiende. Het verhaal van Nelson Mandela, die na jaren in de gevangenis zonder wraakgevoelens vrijkwam en president werd, maakte diepe indruk op haar. „Hoe komt het dat een man die 28 jaar in de gevangenis heeft gezeten, zonder wraakgevoelens naar buiten komt? Met die vraag ging ik op reis naar Zuid-Afrika.”

Na haar eerste reis naar Zuid-Afrika volgden er meer. Ze ging op zoek naar verhalen van mensen die de apartheid aan den lijve hadden ondervonden en veelal zonder wraakgevoelens hun leven leidden. „Een ex-politiek gevangene van Robbeneiland zei me: als wij vechten, verwoesten wij hun toekomst. En hij wees naar een groepje kinderen. En daar gaat het om. Dat kun je ook in onze Nederlandse maatschappij toepassen. Als je van mening verschilt, over welk onderwerp dan ook, zou je de gedachte ‘als wij vechten, verwoesten wij hun toekomst’ voorop moeten zetten.”

Tweede voornaam

Van een gemeenschap uit een van de grotere townships bij Kaapstad ontving ze de tweede voornaam Nobuntu, die ze aan haar Nederlandse naam toevoegde. Het betekent ‘moeder van de menselijkheid’. Het moet bijdragen aan haar missie: de Zuid-Afrikaanse levensfilosofie Ubuntu verspreiden in Nederland. Want het is haar rotsvaste overtuiging dat de filosofie bij veel maatschappelijke discussies in Nederland kan helpen.

„Het gaat om de kracht van de dialoog, in plaats van de macht van de meer-

derheid. Vraag aan iemand waar zijn of haar zorg zit, in plaats van wat iemands bezwaar is. En het moet duidelijk zijn wat het hogere belang is. Je moet zorgen dat je elkaar blijft zien en dat je niet tegenover elkaar komt te staan en dat kun je leren.”

Volgens Mul worden in Nederland te veel problemen uitbesteed. „Als ik het niet met iemand eens ben, kan ik naar een meldpunt of een rechter. Als je ziek bent ga je naar de dokter, als je op je werk niet goed functioneert, ga je naar een coach. Problemen worden niet gezien in de context. Ze worden gefragmenteerd, geïnstitutionaliseerd en gecommercialiseerd. In Afrika zeggen ze: er is een dorp nodig om een kind op te voeden. Kunnen we daar hier in noaberschap ook weer naar terug? Daar zet ik me voor in.”

Samen problemen oplossen, zonder je in te graven in je eigen gelijk. Bouwen aan een ‘rechtvaardige, inclusieve en duurzame wereld’, daar streeft Mul naar met de opleiding. „Je leert op een integrale manier kijken naar het oplossen van problemen. Je kunt de opleiding individueel volgen, maar nog mooier is om het samen te doen. Het liefst zouden we het willen aanbieden aan alle 150 Kamerleden. Want als je allemaal je gelijk denkt te hebben en daaraan vasthoudt, kom je nergens. *If you want to go fast go alone, if you want to go far go together*, luidt het Afrikaanse gezegde.”

◀ Annette Nobuntu Mul: „Het gaat om de kracht van de dialoog, in plaats van de macht van de meerderheid.” FOTO ROB VOSS